

Ritual and Language

Kádár Zoltán Dániel

Akadémiai doktori értekezés tézisei

Szentendre, 2023

I. A KITÜZÖTT KUTATÁSI FELADAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

A jelen értekezés , célja, hogy az interakciós rítus jelenségét empirikus és replikábilis módon modellezze (az értekezés a Cambridge University Press gondozásában angol nyelvű monográfia formában jelenik meg 2023-ban). Az interakciós rítus fogalma a közösség-orientált és konvencionizált nyelvhasználatot foglalja magába, amely révén társadalmi csoportok megerősítik és megújítják magukat. Noha a rítus példátlanul fontos pragmatikai jelenség, amely a nyelvhasználat minden rétegében jelen van, és amely Goffman munkája óta komoly tudományos érdeklődést keltett, mindezidáig nem jött létre olyan pragmatikai keretmunka, amelynek segítségével az interakciós rítusok különböző adattípusokban és nyelvkultúrákban leírhatók. E probléma feltehetően abból ered, hogy a rítus fogalma különböző nyelvkultúrákban, időkben, szöveggörnyezetekben, illetve az egyén nyelvhasználatában eltérő dolgokat jelenthet, illetve abból, hogy a pragmatikai kutatásokban az interakciós rítust a nyelvi udvariasság alá rendelt jelenséggéként vizsgálták. A kutatás célja e hiány pótlása.

A kutatás alcéljai a következők:

1. Az interakciós rítusok és udvariasság rendszerszerű különválasztása anélkül, hogy e két jelenséget ellentétesnek állítanánk be. E feladat részeként célom az ún. „rituális pragmatikai szemlélet” bemutatása.
2. Replikábilis és empirikus interakciós pragmatikai rítuselmélet létrehozása.
3. Tipológia kidolgozása, amely segítségével látszólag rendkívül különböző interakciós rítusok azonos pragmatikai jelenség részeként vizsgálhatók.
4. Látszólag „zavaros”, illetve „esemény nélküli” pragmatikai jelenségek replikábilis interakciós rítuselmélet segítségével történő leírása.
5. A pragmatikailag komplex interakciós rítusokra jellemző mimezis, rituális színlelés, illetve liminalitás jelenségeinek pragmatikai leírása.
6. Rendszeres interakciós rítuskutatási módszer kidolgozása, amely segítségével a rítusok a pragmatikai elemzés három alapegységén – kifejezések, beszédaktusok és diskurzus – keresztül kutatható.
7. A kutatási megközelítés ötvözése jelenleg folyó kutatásokkal abból a célból, hogy a kidolgozott elmélet a későbbiekben a szűkebb értelemben vett rítuskutatáson túl is felhasználásra kerüljön.

II. AZ ÉRTEKEZÉS FORRÁSAINAK BEMUTATÁSA, A FELDOLGOZÁS MÓDSZEREI, VALAMINT AZ ELVÉGZETT VIZSGÁLATOK RÖVID LEÍRÁSA

II.1. Az értekezés összeállításához felhasznált források, illetve azok feldolgozása

Értekezésemben a feljebb felsorolt célok vizsgálatánál különböző adattípusokat, illetve korpuszokat használtam, amelyeket a tartalmi leírás részeként ismertetek részletesen. Adataim elsősorban kínai és angol nyelvűek, mivel kutatásaim során e nyelveket vizsgáltam, illetve kutatócsoportjaim segítségével kínai és angol nyelvterületeken volt alkalmam adatot gyűjteni. Mivel az értekezés a kutatási területet átfogó monográfiának íródott, illetve azért, hogy a kidolgozott keretmunka replikabilitását bizonyítani lehessen, a korpuszok választásánál alapvető szempont volt, hogy azok minél változatosabbak legyenek. Ez okból a vizsgált adatok között szerepelnek online korpuszok, mint a British National Corpus, felvett

interakciók, valamint történeti adatok is. A források összeállításánál kulcsszempontra volt az idioszinkratikus interakciók vizsgálata, mivel az interakciós rítus működésének alapfeltétele a konvencionalizáltság. Ugyanakkor a „korpusz” fogalmát a hagyományos pragmatikai értelemben határoztam meg, amely magában foglal bármilyen méretű számítógép segítségével vizsgálható adathalmazt, így az értekezésben használt korpuszok eltérő méretűek. Az elsődleges forrásokból idézett példák a értekezésben számozva kerülnek felsorolásra. A példák általában egyszerű átiratban szerepelnek, ám több fejezetben komplexebb annotációt használok, amelyek konvencióit minden esetben ismertetem. A kínai nyelvű példák alatt angol fordítás található.

A forrásokat a kutatás céljai szerint dolgoztam fel. A feldolgozásnál kulcsfontosságú volt, hogy alapvetően pragmatikai terminológiát alkalmazzak, tehát kerüljem a pragmatikán kívüli fogalmakat, amennyire ez lehetséges, illetve, ha e fogalmak elkerülhetetlenek, azokat kellőképpen ismertessem. Noha első látásra magától értetődőnek tűnhet, hogy egy kutatási terület a saját terminusaihoz ragaszkodik, az interakciós rítusok kutatása során e feladat nehezebb, mint amilyennek tűnik a következő okokból:

- Ahogy röviden említettem, az interakciós rítust sokáig a nyelvi udvariasság részeként kezelték, és a nyelvi udvariasságkutatásban egyes területein fokozottan elterjedt a nem nyelvészeti pragmatikai kifejezések használata.
- A rítuskutatásban több olyan kulcsfogalom van, mint a liminalitás, amelyek a pragmatikában nem kaptak kellő figyelmet, és amelyek így meghatározásra szorulnak. A liminalitás példájánál maradványként Arnold van Gennep (1960) vezette be a rítuskutatásba, és a pragmatikai kutatásokban rendkívül ritkán használt, annak ellenére, hogy Senft és kollégái (ld. pl. Senft és Basso 2009) rámutattak e kifejezések pragmatikai fontosságára.

Az elsődleges források mellett természetesen felhasználtam a pragmatika területén végzett releváns korábbi kutatásokat, illetve releváns szociológiai és antropológiai szakirodalmat is. A kutatási modell épít saját korábbi kutatásaimra, többek között a Cambridge University Press-nél megjelent 2017-es *Politeness, Impoliteness and Ritual – Maintaining the Moral Order in Interpersonal Interaction* című munkámra, illetve a Prof. Juliane House-zal, és Prof. Willis Edmondsonnal közös munkáinkra, így a *Cross-Cultural Pragmatics* (2021), illetve *Expressions, Speech Acts and Discourse – A Pedagogic Interactional Grammar* (2023) munkákra. A felhasznált tudományos munkákat az értekezés végén a REFERENCES részben ismertetem.

II.2. AZ ELVÉGZETT VIZSGÁLATOK RÖVID LEÍRÁSA

Az értekezés a keretmunkát a következő három részben mutatja be:

- AZ ELSŐ RÉSZ a rítus általános pragmatikai jellemzőit tekinti át replikábilis módon (ld. 2. KUTATÁSI ALCÉL), különös tekintettel az interakciós rítus és a nyelvi udvariasság közti különbségekre (ld. 1. KUTATÁSI ALCÉL). Az áttekintés különös figyelmet szentel azoknak a pragmatikai jelenségeknek, amelyek a rítust a személy közötti interakcióban kiemelkedően fontossá teszik. E részben ugyancsak bemutatom a pragmatikai rítuselemzés fogalmi eszköztárát, valamint a tipológiát (ld. 3. KUTATÁSI

ALCÉL), amelynek segítségével látszólag „zavaros”, illetve „interakciós esemény nélküli” rítusok is pragmatikailag leírhatóvá válnak (ld. 4. KUTATÁSI ALCÉL).

- A MÁSODIK RÉSZ a komplex rítusok három kulcsfontosságú jelenségét, a mimézist, a rituális (ön-)megjelenítést, valamint a liminalitást ismerteti pragmatikai szempontból, egy-egy esettanulmány, illetve modellek segítségével (ld. 5. KUTATÁSI ALCÉL). Az értekezés arra is rámutat, hogy e jelenségek vizsgálata elengedhetetlen az interakciós rítusok rendszerszerű pragmatikai vizsgálatában, különösen akkor, ha célunk annak megértése, hogy a nyelvhasználók esetenként miért viselkednek látszólag „ésszerűtlen” módokon.
- A kutatás HARMADIK RÉSZÉ a pragmatikai rítuskutatás módszertani kérdéseit ismerteti (ld. 6. KUTATÁSI ALCÉL). A módszertan bemutatása során kiemelt figyelmet kap a két kulcsmegközelítés, amelyek segítségével az interakciós rítusok a kifejezések, beszédaktusok, valamint diskurzus elemzési egységei révén kutathatók.

Az értekezés fejezetei a fenti háromrészes struktúra szerint vannak rendszerezve. AZ ELSŐ FEJEZET bemutatja e struktúrát, az értekezés céljait, valamint ismerteti a értekezésben használt konvenciókat és az értekezés tartalmát.

AZ ELSŐ RÉSZ három fejezetből áll, amelyek betekintést nyújtanak a rítus és nyelv használatába. A MÁSODIK FEJEZET az interakciós rítus jelenségét pragmatikai szempontból mutatja be. A fejezet rámutat a rítus és más pragmatikai jelenségek, elsősorban a nyelvi udvariasság és udvartatlanság közti szoros kapcsolatra. A fejezet arra is rávilágít, hogy a rítus jelenségének korábbi pragmatikai kutatásai sokszor nem próbálták meg a rítus jelenségét precízen meghatározni, feltehetően amiatt, mert e jelenség viszonyát a nyelvi udvartatlansághoz képest alárendeltnek látták. A fejezet szerkezete a következő. Elsőnek áttekintem a korábbi rítussal foglalkozó pragmatikai kutatásokat. Itt rámutatok arra is, hogy Goffman „interakciós rítus” kifejezése miért kiemelten hasznos a rítusok különböző fajtáinak pragmatikai vizsgálata során. Következően ismertetem, hogy a rítuselmélet miért kínál kifejezetten hatékony perspektívát és nyelvhasználati modellt, amely segítségével a nyelvhasználatot különböző nyelvkultúrákban és kontextusokban replikábilis módon kutathatjuk. A fent említett perspektívát „rituális” nézőpontként határozom meg, amelyet a „nyelvi udvariassági” perspektívával állítok szembe anélkül, hogy e két nézőpont között ellentét lenne. Végezetül meghatározom az interakciós rítus alapvető pragmatikai jellemzőit, amelyek a további kutatások alapját képezik.

A HARMADIK ÉS NEGYEDIK FEJEZETEK az interakciósan komplex rítusok kutatásába nyújtanak betekintést. A HARMADIK FEJEZET azt vizsgálja, hogy látszólag ad hoc interakciós események, mint a mediatisált agresszió miként írhatók le rendszerszerűen a rituális nézőpont segítségével. A rituális agresszióknak ugyanis szigorú társadalmi csoporton belüli konvenciói vannak, ám e konvenciók sokszor különböznek attól, amelyet más társadalmi csoportok és nyelvkultúrák tagjai ismernek, illetve elfogadhatónak találnak. Más esetekben, mint a mediatisált rituális agresszió jelenségénél, e konvenciókat feltehetően mindenki ismeri, ám azok ettől függetlenül sokszor rendszerezhetetlennek tűnhetnek. A fejezetben e kérdést vizsgálom meg egy a kevert harcművészetekkel kapcsolatos angol nyelvű médiaeseményből származó korpusz segítségével. Rámutatok, hogy e médiaesemények, illetve a résztvevők pragmatikai viselkedése és értelmezése határozott rituális pragmatikai konvenciókat követ.

A NEGYEDIK FEJEZETBEN látszólag érdekes és kutatásra érdemes pragmatikai esemény nélküli ún. társadalmi protokollokat vizsgálok politikai médiaadatok segítségével. Rámutatok arra, hogy noha ezen adatok látszólag különböznek a harmadik fejezetben vizsgált agresszív rituális viselkedéstől, valójában e két adattípus egy azonos rituális pragmatikai tipológia külön részei, amelyeket egyaránt lehet kutatni a rituális nézőponton keresztül. A társadalmi

protokollok látszólag relevánsak a nyelvi udvariasságkutatás számára is, éppen úgy ahogy a mediatisált agresszió releváns lehet a nyelvi udvariasságkutatónak. Azonban a hagyományos nyelvi udvariasságkutatás eszköztárával keveset lehet elmondani ezen rítusokról, nemcsak azért, mert nincs bennük kiemelten „érdekes” pragmatikai esemény, hanem amiatt is, mert nem személy közöttiek, szemben a nyelvi udvariassággal, ami szigorúan személyközi pragmatikai jelenség. A fejezet esettanulmányában kínai politikai közbejelentéseket vizsgálok, amelyek a sajtóban jelentek meg, és amelyekben számos társadalmi protokollt találunk anélkül, hogy e protokolloknak egy konkrét személy lenne a fogadója.

AZ ÉRTEKEZÉS MÁSODIK RÉSZÉ három fejezetből áll, amelyek az interakcionálisan komplex rítusok három megkülönböztető jellemzőjét, a mimézis, (ön-)megjelenítést, valamint a liminalitás jelenségeit vizsgálják és rendszerezik pragmatikai szempontból. AZ ÖTÖDIK FEJEZET a mimézis jelenségével foglalkozik, amelyet minden rítusban megfigyelhetünk, mivel a rítus alapvetően mimetikus viselkedés. Azonban a mimézisnek több fajtája van, és a fejezet a komplex rítusokra kiemelten jellemző „performatív mimézis” jelenségével foglalkozik, amely sajnálatosan kevés figyelmet kapott korábbi pragmatikai kutatásokban. A performatív mimézis jelensége tipikusan hosszabb és összetettebb interakciókban jelenik meg, és olyan interakciós performatív viselkedést foglal magába, amely során a résztvevők úgy követnek interakciós rituális sémákat, mint a színészek a színpadon. A performatív mimézist szükségessé tevő rítusok kutatása kihívást jelent, mivel e rítusok pragmatikai konvenciói és erkölcsi rendje szigorúak, ám ugyanakkor láthatatlanok, így a kutató e rítusokat csak úgy tudja leírni, ha azokat replikábilis pragmatikai egységek segítségével vizsgálja. A fejezet egy kínai egyetemen az ún. egyetemi „katonai kiképzés” elnevezésű tanegység során felvett anyagokat vizsgálja esettanulmányként. Az esettanulmány rituális jellege miatt azért is figyelemreméltó, mivel korábbi kutatások ritkán vizsgáltak ehhez hasonló kínai felsőoktatási rituális adatot.

A HATODIK FEJEZET a rituális (ön-)megjelenítés („self-display”) jelenségét vizsgálja. Minden rítusban megfigyelhető a pragmatikai „megjelenítés” jelensége: általánosságban véve a rítus résztvevői valamilyen módon mindig jelzik (azaz „megjelenítik”) azt, hogy ismerik a rituális pragmatikai jogaikat és kötelezettségeiket, hiszen maga a rítus pontosan e jogok és kötelezettségek megerősítését szolgálja. Egy egyszerű példát hozva, a köszönés beszédaktusa során a beszédaktus kijelentője automatikusan megjeleníti, hogy tisztában van a pragmatikai konvenciókkal, amelyek e beszédaktust szükségessé teszik egy adott kontextusban. Azonban, különösen kompetitív rituális gyakorlatok esetében, a megjelenítés jelensége könnyen önmegjelenítéssé válhat, magyarul a rítus résztvevői pragmatikailag „túlcsinálhatják” a rítust, abból a célból, hogy mások számára nyilvánvalóvá tegyék jártasságukat a rítus pragmatikai konvencióiban, illetve az azokhoz kapcsolódó pragmatikai jelenségekben, úgymint a nyelvi udvariasság, udvariasság, humor és egyéb viselkedési formákban. Mivel a korábbi pragmatikai kutatások csak korlátozott módon vizsgálták az (ön-)megjelenítés jelenségét, a fejezet diverzifikáltan írja le e jelenséget: a kutatás rávilágít arra, hogy a pragmata milyen módon tud különbséget tenni az (ön-)megjelenítés különböző szintjei között. Esettanulmányként egy ismert történeti kínai levél gyűjteményt vizsgálok, amelyet Gong Weizhai írt. A korpusz két típusba tartozó leveleket foglal magában: olyan leveleket, amelyeket Gong „átlagos” partnereknek, mint támogatóknak, családtagoknak és szeretőknek írt, valamint olyan leveleket, amelyeket más szakértő levélíróknak készített. Noha mindkét levéltípusban megfigyelhető az (ön-)megjelenítés jelensége, az utóbbi kategóriába tartozó levelekben e jelenség mérhetően intenzívebb, mint az előbbiben, mivel Gong játékos versenyzés formájában fejezi ki jártasságát a levélírás pragmatikai konvencióiban. Ezen ön-megjelenítés sokszor rendkívül komplex, már-már „barokkos” pragmatikai formákban jelenik meg.

Végezetül, a HETEDIK FEJEZET a liminalitás rituális jelenségét vizsgálja pragmatikai szempontból. Noha minden rítusban van egyfajta liminalitás, hiszen a rítus – legyen az bármilyen láthatatlan – nyelvhasználata különbözik a nem-rituális nyelvhasználatától, az interakciósan komplex rítusok esetében a liminalitás sokszor visszafordíthatatlanságban mutatkozik meg. Például a nyílt rituális bocsánatkérés tipikusan komplex liminális rítus, amelynek az előadója feltétlen átlépi a rubikont pragmatikai értelemben, hiszen arcukat a közösség ítéletének ajánlja fel. A liminalitás tipikusan erős metapragmatikai tudatossággal jár együtt: ha valaki megsérti a rítus keretét és erkölcsi rendjét, mind a rítus résztvevői, mind annak megfigyelői általában azonnal észreveszik a sértést és intenzíven reagálnak arra. A fejezet a liminalitás jelenségét, illetve a fentemlített erős metapragmatikai tudatosságot egy, a munkahelyi elbocsátásokkal kapcsolatos esettanulmány segítségével vizsgálja. A munkahelyi elbocsátás tipikusan liminális rítus, hiszen a résztvevők számára súlyos és visszafordíthatatlan következményei vannak.

Az értekezés HARMADIK RÉSZÉNEK négy fejezetből áll, amelyek a rítusok pragmatikai kutatásának módszertani kérdéseivel foglalkoznak. A jelen értekezés két alapvető módszertani megközelítés segítségével vizsgálja az interakciós rítusokat. Az első módszertanban a kutató a rítust a kifejezések és beszédaktusok replikábilis egységei segítségével vizsgálja. E megközelítésben a rítus mint forma a kiindulási pont. A rítus jelenségét problematikus nyelvi formákkal azonosítani, mivel mind azon kifejezések és beszédaktusok, amelyek rituális használatot bírnak, nem inherensen rituálisak, hanem rituális funkciót kapnak egy adott kontextusban. E problémát figyelembevéve, a NYOLCADIK ÉS KILENCEDIK FEJEZETEK olyan kutatási módszereket javasolnak, amelyek segítségével a rítus és a kifejezések, illetve beszédaktusok közötti kapcsolat empirikus módon, előfeltételezések nélkül válik leírhatóvá. A NYOLCADIK FEJEZET a kifejezések és az interakciós rítus kapcsolatát vizsgálja egy empirikus, korpuszalapú és replikábilis keretmunka segítségével, amelynek segítségével nyomon követhető, hogy pragmatikailag fontos kifejezések miként jelölnek strukturálisan, illetve funkcionálisan rituális beszédaktusokat, illetve miként jelölik a beszélő tudatosságát a beszédaktus rituális keretére. A fejezet rámutat arra, hogy a kifejezések és az interakciós rítus kapcsolata leginkább összehasonlítható pragmatikai szemszögből írható le, mivel az összehasonlítható pragmatikai nézőpont segít megérteni azt, hogy egy adott nyelvkultúrában milyen erős a kapcsolat egy kifejezés, illetve egy strukturálisan, illetve funkcionálisan rituális beszédaktus között. Esettanulmányként a kínai és angol nyelvekből vett, a bocsánatkérés beszédaktusával azonosított kifejezések használatát vizsgálom.

A KILENCEDIK FEJEZET azt vizsgálja, hogy miként lehet a rítussal azonosított beszédaktusokat replikábilis módon kutatni. A fejezetben rámutatok arra, hogy nem célszerű ún. „rituális beszédaktusokat” ad libitum módon létrehozni: noha bizonyos beszédaktusok alapértelmezett használati módja rituális, fontos, hogy a pragmatikai kutatások során megszámlálható és replikábilis beszédaktus tipológiákat használjunk, és így elkerüljük azt, hogy „új”, kizárólag rituális beszédaktusokról beszéljünk, mint „áldás”, „átok”, stb. Amint egy rituális jelenségben megjelenő beszédaktust sikerül meghatároznunk egy, a fent említett megszámlálható és replikábilis beszédaktus tipológia segítségével, a következő feladat megvizsgálni azt, hogy az adott beszédaktus interakciós realizációi miként jelölik a rituális keretet. A fejezet a beszédaktusok és a rítus kapcsolatát egy, a rituális „intés” jelenségét klasszikus kínai nyelvi adatokban kutató esettanulmány révén vizsgálja. Az esettanulmány rámutat arra, hogy noha az „intés” látszólag egy „egzotikus” rituális beszédaktus, valójában egyszerűen a javaslat beszédaktusának egy fajtája.

Az értekezés HARMADIK RÉSZÉNEK második két fejezete a második módszertani problémával foglalkozik, amelyet azon interakciós komplex rítusok kutatása jelent, amiket nem lehet egy kifejezéssel, illetve beszédaktussal azonosítani. A módszertani megközelítés lényege az, hogy e komplex rítusokat miként lehet kisebb és replikábilis pragmatikai

elemekre bontani. Egy interakciós rítus két különböző értelemben lehet komplex: egyrészt túl összetett lehet ahhoz, hogy egy pragmatikai értelemben vett rítus alá osszuk be, másrészt egy kontextusban olyan sok jeggyel bírhat, hogy a pragmata számára nem lehetséges azt egy határozott rítusként besorolni. A TIZEDIK FEJEZET az első jelenségre fókuszál, tehát azt vizsgálja, hogy miként kutathatunk rítusokat, amelyek számos, látszólag nem összekapcsolható szövegkörnyezetben jelennek meg. Esettanulmányként a rituális önlealacsonyítás jelenségét vizsgálom kínai nyelvi adatok segítségével. Az önlealacsonyítás nyilvánvalóan rituális jelenség, ám rengeteg külön beszédhelyzetben és ceremóniában használják, így pragmatikai szempontból nem lehet azt egy adott rítusként meghatározni. E problémát megoldandó a fejezet egy replikábilis és korpuszalapú pragmatikai megközelítést kínál, amelyek az interakciós környezeteket, ahol a rituális jelenség megjelenik, általános paraméterek szerint osztályozza.

A TIZENEGYEDIK FEJEZET a fent említett második jelenségre fókuszál: egy olyan diskurzuselemzés alapú megközelítést javasol, amely segítségével egy adott komplex rituális keretben megjelenő viselkedésforma – amely a pragmata szempontjából túl összetett ahhoz, hogy rítusként leírható legyen – replikábilis pragmatikai elemekre bontható szét. Esettanulmányként a fejezet kínai piacokon felvett alkukat vizsgál. Noha az alku egyértelműen rituális, annak rituális jellege nem magyarázható egy pragmatikai jelenséggel, sokkal inkább konvencionális pragmatikai jelenségek hálózatával.

Végezetül a TIZENKETTEDIK FEJEZET összefoglalja az értekezést, és későbbi kutatási irányokat javasol.

III. AZ ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK TÉTELES ÖSSZEFOGLALÁSA

Az értekezés a rítus és a nyelvhasználat kapcsolatának kutatását tűzte ki célul. A bemutatott kutatások elsősorban a 2017 és 2022 között általam vezetett MTA Lendület Interakciós Rítus Kutatócsoport eredményein alapulnak. A kutatásaimban kiemelt szerepe volt Prof. Juliane House-zal (Hamburgi Egyetem) végzett munkámnak. Az eredmények úttörő jelentőségűek, mivel rendszerszerű betekintést nyújtanak az interakciós rítusok használatába, illetve rámutatnak arra, hogy a konvencionális és közösség-centrikus nyelvhasználat kutatásában az interakciós rituális szemlélet sok szempontból precízebb szempontot kínál, mint a hagyományos nyelvi udvariassággal. A munka módszertani szempontból is úttörő jelentőségű: több fajta replikábilis módszertani megközelítést kínál az interakciós rítusok vizsgálatára, és e módszertani megközelítéseket egy összefüggő rendszer elemeiként kapcsolja össze.

Az alábbiakban tételesen ismertetem az elért tudományos eredményeket:

III.1 Munkadefiníció segítségével bemutattam az interakciós rítus fogalmát, rámutattam arra, hogy e jelenség kutatása miért kiemelten fontos mind a pragmatikában, mind más területeken, és áttekintettem a használt terminológiát.

III.2. Áttekintettem az interakciós rítusok pragmatikai kutatásának alapjait

- III.2.1. Szemléltettem, hogy miért van szükség arra, hogy a rítust nem hagyományos, illetve népszerű, hanem technikai definíciók révén határozzuk meg.
- III.2.2. Ráműtattam arra, hogy miért szükséges a liminalitás, és más rítussal kapcsolatos jelenségek pragmatikai definícióira és vizsgálatára, illetve miért nem javallott e jelenségeket megfelelő definíció nélkül használni pragmatikai kutatásokban.
- III.2.3. Rendszerszerűen áttekintettem a rítus korábbi pragmatikai meghatározásait. Az értekezés 2.1-es számú illusztrációja e rendszert vizualizálja. Ráműtattam arra, hogy a fent említett korábbi definíciók között nincs ellentét, így a

rítuskutató pragmata dolga elsősorban az, hogy e definíciókat egy pragmatikai rendszerben kapcsolja össze. Rámutattam, hogy Erving Goffman „interakciós rítus” koncepciója kiemelten alkalmas ezen összekapcsolásra.

- III.2.4. Rámutattam arra, hogy az ún. „rituális perspektíva” miért alkalmasabb a közösség-orientált nyelvhasználat vizsgálatára, mint a hagyományos nyelvi udvariassági paradigma. E vizsgálat révén arra is rávilágítottam, hogy a rituális és nyelvi udvariassági paradigmák között nincs valós ellentét, mivel a nyelvi udvariasság és az interakciós rítus egy pragmatikai skála két végét reprezentálják.
- III.2.5. Rámutattam arra, hogy számos korábbi pragmatikai kutatásban az interakciós rítusok a láthatónál jóval fontosabb szerepet tölthettek be
- III.2.6. Interakciós példákkal illusztráltam, hogy miként lehet elkülöníteni egymástól a rituális és udvarias nyelvhasználatot, illetve, hogy milyen esetekben van szükség a rituális, illetve udvariassági kutatási nézőpontokra.
- III.2.7. Az interakciós rítus jelenségét pragmatikai jegyek segítségével határoztam meg. Rámutattam arra, hogy a rítusok mindig (a nyelvhasználók számára) standard helyzetekben jelennek meg, illetve ilyen helyzeteket és az azokban érvényes pragmatikai jogokat és kötelezettségeket jelölik. Arra is rámutattam, hogy a rítusok a résztvevők számára mindig jelentőséggel bírnak, konvencionizált pragmatikai jegyekkel és ratifikált interakciós szerepekkel működnek. Megvizsgáltam, hogy miért fontos a pragmatikai kutatásokban a rítust pragmatikai jegyeken keresztül vizsgálni, illetve, hogy egy ilyen jellegű meghatározás miért előnyösebb, mintha hagyományos „munkadefiníciókra” hagyatkozunk.
- III.2.8. Rámutattam arra, hogy a rituális keret fogalma a pragmatikai rítuskutatás legalapvetőbb eleme. A rituális keretet Victor Turner és Goffman munkáinak segítségével határoztam meg, illetve megvizsgáltam, hogy a korábbi munkámban (Kádár, 2017) vizsgált „erkölcsi rend” fogalma miként függ össze a rituális kerettel.
- III.2.9. Arra is rámutattam, hogy az interakciósan összetettebb rítusokban megjelennek a mimézis, rituális (ön-)megjelenítés, eszkaláció és liminalitás jelenségei. Az eszkaláció limitáltabb, mint a másik három jelenség, mivel az elsősorban agresszív interakciós rítusokban figyelhető meg.
- III.2.10. Áttekintettem, hogy a rituális keret fogalma miként segít az interakciós rítus replikábilis kutatási módszereinek létrehozásában, illetve rendszerszerű használatában.
- III.2.11. Ugyancsak áttekintettem, hogy a rituális keret fogalma miként segítheti a kutatót pragmatikai tipológiák létrehozásában.

III.3. Bizonyítottam, hogy interakciós rítuselméletem miért kínál a nyelvi agresszió vizsgálatához úttörő jelentőségű keretmunkát

- III.3.1. Rámutattam arra a problémára, hogy a nyelvi agresszió számos jelenségét nehéz a hagyományos nyelvi udvariasság keretein belül értelmezni, mivel a nyelvi agresszió elsődleges célja sokszor nem a sértés okozása, hanem egy közösségorientált cél. Ez esetekben rituális agresszióról beszélünk. A rituális agresszió gyakori jelenség, így fontos, hogy azt egy adott keretmunka segítségével vizsgáljuk.
- III.3.2. Replikábilis megközelítést dolgoztam ki a fentemlített vizsgálatokhoz. E megközelítés lényegét a 3.1 számú illusztrációban foglaltam össze.
- III.3.3. Turner antropológiai munkáját pragmatikai kutatásokra dolgoztam át, hogy

annak segítségével az agresszív rítusok egy tágabb pragmatikai tipológia részeként legyenek kutathatók. E tipológia előnye az, hogy segítségével a kutató elkerülheti, hogy az agresszív rítusokat valamilyen módon „egzotikus” jelenségeként határozza meg. A tipológia lényege tehát az, hogy az agresszív és „civil” rítusok alapvetően hasonló pragmatikai jegyek szerint működnek, ám az agresszív rítusok esetében a pragmatikai konvenciók kizárólag a rítus ideje alatt érvényesek.

- III.3.4. A fenti tipológia kidolgozása során ugyancsak áttekintettem azokat a fogalmakat, amelyek segítségével a kutató az agresszív rítusokat rendszerszerűen tudja vizsgálni. Az értekezés 3.2 számú illusztrációja áttekinti a tipológia lényegét.
- III.3.5. Részletesen bemutattam az „eszkaláció” jelenségét pragmatikai szempontból. Az eskaláció elsősorban az agresszív rítusokban figyelhető meg, és felelős a rítus konvencióinak, illetve erkölcsi rendjének megsértéséért. Paradoxikus módon az agresszív rítusok bátorítják az eskalációt, viszont más rítusokhoz hasonlóan szankcionálják a konvenciók és az erkölcsi rend megsértéseit (noha mind e konvenciók, mind az erkölcsi rend különböznek a „civil” rítusokban megfigyelhető társaiktól).
- III.3.6. Esettanulmány segítségével illusztráltam, hogy az agresszív rítusok mi módon kutathatók interakciós rítuselméletem segítségével. Az esettanulmányban egy nagy vihart kavaráó kevert harcművészeti médiaesemény szerepel, amely egyik résztvevője látszólag megsértette a rituális esemény konvencióit és erkölcsi rendjét.
- III.3.7. Az esettanulmány módszertana úttörő jelentőségű, mivel a rítust, illetve annak megsértését a közösségi nyelvhasználat pragmatikai szempontból vizsgálja meg, anélkül, hogy pragmatikán kívüli fogalmakra, illetve kutatási módszerekre támaszkodna.
- III.3.8. A kutatás rámutat arra, hogy az interakciós rítusok pragmatikai vizsgálatában lehetőség szerint a mennyiségi és minőségi módszereket ötvözni kell.

III.4. Bizonyítottam, hogy interakciós rítuselméletem miért kínál a protokollok vizsgálatához úttörő jelentőségű keretmunkát

III.4.1. Rámutattam arra, hogy a mindennapi életben számos, látszólagos pragmatikai esemény nélküli interakció típus van, amelyek a nyelvi udvariassági paradigma segítségével nehezen kutathatók, illetve annak számára alapvetően irrelevánsak, különösen, ha oszenzív pragmatikai jegyekkel bírnak, tehát céljuk más, mint aminek látszik. A nyelvi udvariasságkutatással szemben az interakciós rítuselmélet segítségével ezen nyelvhasználati események, illetve a bennünk előforduló pragmatikai jelenségek replikábilis módon kutathatók.

III.4.2. Meghatároztam a „pragmatikai protokoll” jelenségét, amely a fent említett interakciótípus egyik legtipikusabb megjelenése.

III.4.3. Pragmatikai szempontból definiáltam az ún. „igazítás” (alignment) goffmani fogalmát, amely a pragmatikai protokollok rituális működésébe nyújt betekintést.

III.4.4. Egy, a kínai politikai nyelvhasználati esettanulmány segítségével szemléltettem, hogy a kutatási keretmunkámat hogyan lehet protokollokat tartalmazó nyelvi adatok vizsgálatára felhasználni. Az esettanulmányban számos jelenség fordul elő, mint a tiszteleti kifejezések, amelyeket hagyományosan a nyelvi udvariasság keretein belül vizsgáltak, és amelyek

használata azonban semmiképpen sem értelmezhető a nyelvi udvariasság megjelenéseiként az adott helyzetben.

III.4.5. Az esettanulmány módszertana úttörő jelentőségű, mivel a rítust, illetve az „igazítás” jelenségét pragmatikai szempontból vizsgálja meg, anélkül, hogy pragmatikán kívüli fogalmakra, illetve kutatási módszerekre támaszkodna.

III.4.6. A kutatás végén az értekezés eredményei alapján összefoglaltam az interakciós rítus pragmatikai sajátosságait. Ezen összefoglalást az értekezés 4.1 számú illusztrációja mutatja be.

III.4.7. Az összefoglalás részeként arra is rámutattam, hogy a rituális keret miatt fontos a rítus valamennyi pragmatikai jegyének vizsgálatában.

III.5. Áttekintettem a mimézis jelenségét

III.5.1. Új pragmatikai nézőpont alapján tekintettem a mimézis jelenségét. Ráműtattam arra, hogy noha minden interakciós rítus mimetikus, fontos megkülönböztetni egymástól az ún. „személyek közötti” mimézist, és a „performatív” mimézist – az utóbbi általában komplexebb interakciós rítusokban figyelhető meg.

III.5.2. A mimézis vizsgálatát összekapcsoltam az értekezés központi módszertani megközelítésével. Ezen összekapcsolás lényegét az értekezés 5.1 számú illusztrációja tekinti át.

III.5.3. Kidolgoztam, hogy a mimézis jelenségét miként lehet szigorúan pragmatikai alapon, illetve pragmatikai módszertan segítségével vizsgálni. Ez azért fontos, mert a mimézist általában a nyelv és pszichológia területén vizsgálták, amely terület módszertana különbözik a pragmatikai kutatásokétól.

III.5.4. Esettanulmányként a kínai egyetemi ún. „katonai kiképzés” tanegysége során felvett interakciós hanganyag átiratait vizsgáltam. E tanegység részeként az elsőéves hallgatók erős fizikai kihívást jelentő tréningeken vesznek részt, amelyeket felsőéves hallgatók irányítanak mint „kiképzőtisztek”. E tréningek kifejezetten rituálisak és a performatív mimézis kiemelten fontos bennük, hiszen a résztvevők szerepeket játszanak (a „tisztek” nem valós tisztek és a „katonák” nem katonák), és a nyelvet is e szerepek szerint használják. E tréningek nehezen hozzáférhetők külföldi kutatók számára, így vizsgálatuk a rituális nyelvhasználat kevésbé vizsgált aspektusába enged betekintést.

III.5.5. Az esettanulmány részeként áttekintettem a „katonai kiképzés” tanegységének fejlődését.

III.5.6. Az vizsgált anyagot a beszédaktusok, illetve a Juliane House-zal közösen kidolgozott „rituális keret jelölő kifejezések” (RFIE) elmélete segítségével vizsgáltam empirikus módon (Kádár és House 2021). E megközelítés lehetővé tette a látszólag zavaros és ad hoc adat rendszerszerű pragmatikai vizsgálatát.

III.5.7. A vizsgálat során kiemelt figyelmet fordítottam a kérés beszédaktusának, és rámutattam arra, hogy a kérés különböző realizációi, illetve az RFIE-k használata lehetővé teszi a „kiképző tiszteknek”, hogy a katonai nyelvet élethűen utánozzák a rítus során.

III.6. Áttekintettem az (ön-)megjelenítés jelenségét

III.6.1. Példák segítségével illusztráltam, hogy az (ön-)megjelenítés fogalmát miként lehet meghatározni pragmatikai nézőpontból. Ráműtattam arra, hogy a megjelenítés és az önmegjelenítés egy pragmatikai skála két végét testesítik meg. Meghatároztam, hogy az (ön-)megjelenítés jelensége milyen viszonyban

van a nyelvi udvariatlanság, udvariasság, humor és egyéb szociopragmatikai jelenségekkel.

- III.6.2. Pragmatikai elemzési keretet dolgoztam ki az (ön-)megjelenítés jelenségének rendszerszerű vizsgálatára. Ráműtattam arra, hogy ún. „kompetitív” kontextusokban a megjelenítés szükségszerűen önmegjelenítéssé alakul át.
- III.6.3. A fenti elemzési keret működését egy, a nyelvi udvariassághoz köthető esettanulmány segítségével vizsgáltam. Az esettanulmány központjában a következő pragmatikai paradoxon áll: bizonyos „kompetitív” esetekben, mint a vizsgált esettanulmányban is, a nyelvhasználók udvariasságot kevésbé igénylő személy közötti helyzetekben használnak intenzívebb udvariasságot, míg udvariasságot kevésbé igénylő helyzetekben az udvariasságuk intenzitása „normális”. E jelenség ellentmond az udvariassági paradigmának, amely szerint minél nagyobb az interakcióban résztvevők közötti távolság, illetve minél inkább hatalmi viszony áll fenn köztük, annál inkább szükség van az udvariasság használatára. E paradoxon megszűnik, amint a fent említett eseteket interakciós rítuselméletem segítségével vizsgáljuk.
- III.6.4. Konkrétabban: az esettanulmányban történeti kínai levelezéseket vizsgálók. A leveleket egy ismert „levélíró mester” Gong Weizhai írta. A leveleit tartalmazó korpuszban egyaránt vannak patrónusoknak, barátoknak, rokonoknak és szeretőknek írott levelek, illetve más „levélíró mestereknek” írott levelek. A vizsgálat során két levélcsoport nyelvhasználatát hasonlítottam össze: olyan leveleket, amelyeket Gong nála magasabb rangú patrónusoknak írt, illetve olyanokat, amelyeket más levélíró mestereknek írt. A vizsgálatból kiderült, hogy Gong az utóbbi levelekben sokkal rafináltabban és aktívabban használta a nyelvi udvariasságot (és más szociopragmatikai jelenségeket, mint a humort), mint az előbbi levélcsoportban. E jelenségnek az egyetlen lehetséges magyarázata az, hogy a „kompetitív” környezet (két levélíró mester közötti rituális levélváltás) a megjelenítést önmegjelenítéssé változtatja, tehát az e környezetben szereplő udvarias nyelvhasználatnak sokkal kevésbé van köze a hagyományos értelemben vett udvariassághoz, mint a rituális önmegjelenítéshez.
- III.6.5. A 6.1 számú illusztráció segítségével rendszerszerűen szemléltettem a fent leírt jelenséget.
- III.6.6. Ráműtattam arra, hogy az önmegjelenítés jelensége kevésbé kompetitív környezetekben is létrejöhet (például, ha egy levélíró szakértő levelet ír, feltehetően mindig kiemelten figyel arra, hogy szakértelmét pragmatikai jegyek révén mutassa).

III.7. Áttekintettem a liminalitás jelenségét

- III.7.1. Részletesen bemutattam, hogy a liminalitás mit jelent pragmatikai szempontból. Ráműtattam a jelenség pragmatikai és antropológiai meghatározásai közötti különbségekre.
- III.7.2. A liminalitás jelenségét az értekezésben kidolgozott tipológia részeként értelmeztem. Ez lehetővé teszi, hogy a liminalitás jelenségét egy tágabb pragmatikai jelenség elemeként értelmezzük.
- III.7.3. Ráműtattam arra, hogy minden rítus liminális, azonban vannak kvázi-liminális rítusok, mint a mindennapi „civil” beszélgetések, amelyek liminális hatása átmeneti, és a teljes értelemben vett liminális rítusok. Ezen utóbbi rítusok során létrejön egyfajta visszafordíthatatlanság. E jelenséget az értekezés 7.1 számú illusztrációja tekinti át rendszerszerűen.

- III.7.4. Esettanulmányomban a munkahelyi elbocsátások leírásait, illetve azokra reflektáló korpuszok segítségével vizsgáltam a liminalitás jelenségét. Noha az elbocsátás a mindennapi életben rendkívüli fontossággal bíró rítus, érdekes módon rendkívül keveset lehet tudni róla, mivel általában privát módon történik. Az esettanulmány így fontos hiányt tölt ki.
- III.7.5. Metapragmatikai megközelítésen alapuló keretmunkát dolgoztam ki, amely segítségével a vizsgált liminális korpusz vizsgálható. A metapragmatikai megközelítés elengedhetetlen, mivel a teljes értelemben vett limináltság erős metapragmatikai tudatosságot vonz, hiszen a visszafordíthatatlanság miatt minden a rítus előadása során elkövetett vélt, vagy valós pragmatikai „hiba” erős hatással van a résztvevőkre.
- III.7.6. A fent leírt megközelítés mind mennyiségi, mind minőségi bizonyítékokra épít. A vizsgálat módszertana három részből áll össze, ami lehetővé teszi, hogy az általában nehezen megfogható metapragmatikai viselkedést replikábilis módon vizsgáljuk.
- III.7.7. A vizsgálat végén összefoglaltam az értekezés mimézissel, (ön)megjelenítéssel és liminalitással kapcsolatos eredményeit.

III.8. Módszertant dolgoztam ki a kifejezések és a rituális nyelvhasználat kapcsolatának vizsgálatára

- III.8.1. Módszertant dolgoztam ki az interakciós rítusok nyelvi formákon keresztül történő megközelítésére. E megközelítés a következő problémán alapul: semmi kifejezés, illetve beszédaktus nem inherensen rituális – e problémát példák segítségével illusztráltam. Így, ha a ritualitást nyelvi formák segítségével szeretnénk vizsgálni, fontos, hogy a nyelvi formák használatát a rituális keret fogalma segítségével rendszerezzük. A rítusokkal azonosított kifejezések esetében ez azt jelenti, hogy meg kell vizsgálnunk, egy adott kifejezés, illetve kifejezéscsoport miként jelöl rituális kereteket (illetve ezek keretekre jellemző pragmatikai jogokat és kötelezettségeket), továbbá miként jelöli a nyelvhasználó tudatosságát e keretekről.
- III.8.2. A fent leírt megközelítést az értekezés 8.2 számú illusztrációja rendszerszerű és replikábilis módon tekinti át.
- III.8.3. Rámutattam, hogy a kifejezések és a rituális nyelvhasználat kapcsolatát a leghatékonyabban összehasonlító pragmatikai módszerekkel közelíthetjük meg, mivel nyelvkultúrák között összehasonlítható kifejezéseknek rituális kereteket jelölő pragmatikai kapacitása sokszor erősen különbözik.
- III.8.4. Bemutattam a Juliane House-zal közösen létrehozott rituális keret jelölő kifejezés (RFIE) elméletemet, és az abban használt replikábilis módszertant. E módszertant az értekezés 8.3 számú illusztrációja tekinti át. A bemutatott módszertan rituális nyelvhasználati alkalmazása során alapvetően azt vizsgáljuk, hogy rituálisan realizált beszédaktusokkal azonosított kifejezések milyen gyakorisággal jelölik az adott rituálisan realizált beszédaktust, illetve milyen gyakran töltenek be más (nem-rituális) pragmatikai funkciót.
- III.8.5. Esettanulmányként kínai és angol korpuszok segítségével a bocsánatkérés beszédaktusával azonosított kifejezések használatát vizsgáltam. Fontos kiemelni, hogy e kifejezések sokszor csak „azonosítottak” az adott beszédaktussal, mivel a valós nyelvhasználatban betölthetnek számos nembeszédaktus-jelölő funkciót. A bocsánatkérés beszédaktusa nem inherensen rituális, így a vizsgálat módszertana keretében különböző paramétereket is vizsgálni kell, így többek között azt, hogy egy adott

kijelentés milyen személy közötti helyzetben, illetve standard szituációban jelenik meg. E paramétereket a korpuszalapú vizsgálatok mennyiségi részében rendszeresen használtam fel.

- III.8.6. Az esettanulmány rámutatott arra, hogy a kínai kifejezések erősebben kapcsolódnak a rituális nyelvhasználathoz, mint angol nyelvi társaik. Ráműtattam arra, hogy noha a módszertan replikábilis, és hasonló eredményekre jutunk, ha más kifejezéscsoportokat, illetve más nyelvkulturális adatokat hasonlítunk össze, az eredményeket nem szabad túlértelmezni. Noha a pragmatika területén több kutató beszélt „kelet-nyugati nyelvhasználatról”, illetve más kulturális jelenségekről, korpuszalapú módszertanom kifejezetten nyelvi alapú, és így nem alkalmas általánosítások létrehozására.

III.9. Módszertant dolgoztam ki a beszédaktusok és a rituális nyelvhasználat kapcsolatának vizsgálatára

- III.9.1. Kiműtattam, hogy az interakciós rítusok pragmatikai vizsgálatában miért alapvető, hogy megszámlálható és interakciós alapú beszédaktus tipológiára támaszkodjunk. Kizárólag egy ilyen tipológia segítségével válik lehetségessé, hogy a rítuskutató pragmatika ne ad libitum módon hozzon létre új, ún. „rituális beszédaktus” kategóriákat. E kategóriák alapvetően problematikusak, hiszen, ha elfogadjuk, hogy egyes „egzotikus” rítusok beszédaktusok, akkor rögtön szembesülünk azzal a problémával, hogy kutatásunk tárgyai nem replikábilisak.
- III.9.2. A fenti érvelést bizonyítandó az „intés” jelenségét vizsgáltam meg, a klasszikus kínai nyelvből vett adatok segítségével. Több korábbi tanulmány az „intés” beszédaktusként határozza meg. Véleményem szerint e gyakorlat hibás: az „intés” történeti jelenség, tehát a fenti meghatározás azt feltételezi, hogy egy adott beszédaktus történelmi volt, ami szembe megy a replikabilitás pragmatikai kritériumával.
- III.9.3. Megszámlálható és interakciós alapú beszédaktus tipológia segítségével az „intés” jelenségét a javaslat replikábilis beszédaktusa révén határoztam meg.
- III.9.4. Replikábilis módszertant dolgoztam ki, amely segítségével a beszédaktusok és a rituális nyelvhasználat kapcsolatának vizsgálata során a beszédaktusok használatát a kifejezések és diskurzus egységeire támaszkodva vizsgálhatjuk. A módszertant az értekezés 9.1 számú illusztrációja tekinti át.
- III.9.5. Az esettanulmány egy paradoxonra mutat rá: a vizsgált történeti kínai adatokban az „intés” során miniszterek figyelmeztették uralkodójukat annak hibáira. Az „intés” során realizált javaslat beszédaktusa során érdekes módon sokszor direkttebbé, semmint indirektebbé tették a beszédaktust, például RFIE-k segítségével. E pragmatikai viselkedés látszólag ellentétben áll a kontextussal, hiszen e veszélyes helyzetben (az uralkodó gyakran kivégeztette a minisztereket) az udvariassági paradigma szerint éppen az lenne érdekük, hogy a beszédaktust minél indirektebbé tegyék. E paradoxon azonban megoldódik, ha a vizsgált beszédaktust a rituális nyelvhasználat, semmint a nyelvi udvariasság szemszögéből vizsgáljuk: a minisztereknek elvárt rituális kötelességük volt, hogy a javaslatot realizálják, és az azt látszólag direkttebbé tevő pragmatikai jegyek a rituális keret részeként konvencionálizálva voltak. Így tehát, mivel nem ad hoc módon használták e pragmatikai jegyeket, azok elvesztették arcukat fenyegető jellegüket.

III.10. Módszertant dolgoztam ki a komplex rituális jelenségek vizsgálatára. E módszertant két részre osztottam aszerint, hogy milyen pragmatikai oka van a komplexitásnak.

- III.10.1. Egy rituális gyakorlat komplexitását okozhatja az, hogy egy rituális jelenség nem írható le egy környezetben, illetve egy rituális gyakorlattal. Elsőnek e komplexitás vizsgálatára dolgoztam ki korpuszalapú és replikábilis módszert.
- III.10.2. Esettanulmányként az értekezésben többször említett rituális önlealacsonyítás jelenségét vizsgáltam kínai adatok segítségével. Az önlealacsonyítás kiemelten érdekes jelenség a pragmata számára, mivel számos nyelvkultúrában létezik, és számos kutató a keleti nyelvek sajátjának tekinti (e nézettel én nem értek egyet, ahogy az értekezésben is rámutatok). Az önlealacsonyítás egyértelműen rituális pragmatikai jelenség, azonban lehetetlen azt egy adott kontextusból származó adatok segítségével replikábilis módon vizsgálni, mivel e jelenség rengeteg különböző kontextusban és rituális gyakorlatban jelenik meg, sokszor rendkívül eltérő módokon. Így vizsgálatához korpuszalapú, interakciós és replikábilis módszerre van szükség. Áttekintettem az önlealacsonyítást vizsgáló korábbi kutatásokat, és rámutattam arra, hogy azok azért nem tudták e jelenséget átfogóan vizsgálni, mert szinte azt mindig egy adott környezetből származó adatokkal vizsgálták.
- III.10.3. A fenti probléma megoldására módszertant dolgoztam ki. E módszertan Juliane House-zal közös, a már említett Lendület kutatások keretében végzett korábbi kutatásainkra épül. A módszer lényege röviden az, hogy az adott rituális jelenség manifesztációit – az önlealacsonyítás esetében kifejezéseket – először egy interakciós alapú, radikálisan minimális beszédaktus tipológia segítségével kategorizálja, majd egy kapcsolódó interakciós tipológia segítségével azt is megvizsgálja és rendszerezi, hogy az adott beszédaktus az interakció melyik részében fordul elő. Ily módon ahelyett, hogy az önlealacsonyítás, vagy egyéb rituális jelenség egy-egy manifesztációját lexikai és szemantikai módon elemeznénk, lehetővé válik, hogy mind mennyiségi, mind minőségi szempontokból megvizsgáljuk annak konvencionizált interakciós használatát.
- III.10.4. A fenti módszertan kiemelt hasznossága abban rejlik, hogy azt a kutatás célja szerint alkalmazhatjuk. Például esettanulmányomban kiemelt figyelmet fordítok arra, hogy a kínai nyelvi önlealacsonyító kifejezések milyen esetben segítik az interakció „gördülékenységét”. E kérdés azért érdekes, mert a korábbi kutatásokban gyakran vitatkoztak arról, hogy a kelet-ázsiai tiszteleti kifejezések használhatóak-e stratégiai módokon, és ha igen, vajon azonosíthatók-e a nyelvi udvariasság jelenségével. Tanulmányomban rámutatok arra, hogy e kérdés problematikus, és sokkal szerencsésebb e jelenség rituális, semmint udvariassági nézőpontból való megközelítése.
- III.10.5. Az esettanulmányban újszerű történeti pragmatikai megközelítést alkalmaztam: három különböző korban írt regényből szemléztem interakciós adatokat használtam korpuszként.
- III.10.6. A módszertan részeként annotáltam az interakció résztvevői között fennálló személy közötti kapcsolatot.

III.11. A fenti módszertant, amelyet komplex rituális jelenségek vizsgálatára dolgoztam ki, a második típusú pragmatikailag komplex rituális jelenség vizsgálatára is alkalmaztam.

- III.11.1. Ez utóbbi kategóriába azon rítusok tartoznak, amelyek egy adott rituális

keretben, illetve egy kontextusban jelennek meg, tehát ebből a szempontból egyszerűbbek, mint pl. a fent említett önlealacsonyítás jelensége, ám amelyek interakciósan túl komplex ahhoz, hogy azokat a pragmata egy meghatározható rítusként írja le. Példaként kínai piacokról származó alku hanganyagait vizsgáltam. Az „alku” jelensége egyértelműen rituális, hiszen szabályok szerint működik és Kínában látványosságnak számít, azonban az alku jelensége állandóan változik, és nem írható le egy adott beszédaktussal, vagy konvencionizált kifejezések halmazával. Más szóval az alku jelensége ugyanolyan komplex, mint az önlealacsonyítás jelensége, ám e komplexitás másban rejlik, mint az előző esetben. Tanulmányomban a már fent leírt módszertant alkalmaztam alternatív módon, hogy a jelen esetben fennálló komplexitást vizsgáljam.

- III.11.2. A tanulmányban vizsgált komplexitási jelenség vizsgálatánál kiemelten fontos, hogy az interakciós adatokat replikábilis módon kategorizálni tudjuk. Mivel megközelítem beszédaktus alapú, rámutattam, hogy az adatok annotációja során érdemes a konverzációelemzés annotációitól eltérő hagyományokra támaszkodni, amelyeket munkámban kidolgoztam.
- III.11.3. A rituális keretet a kidolgozott interakciós elmélettel ötvöztem. Replikábilis kutatási módszertanomat a 11.2 számú illusztráció tekinti át.
- III.11.4. Az esettanulmányomban még egyszer rámutattam, hogy csak egy megszámlálható, lehetőség szerint radikálisan minimális beszédaktus tipológia segítségével tudjuk eredményesen vizsgálni a rituális nyelvhasználatot a beszédaktusok szempontjából. Rávilágítottam arra, hogy korábbi kutatások, amelyek az alku jelenségét beszédaktusként határozták meg nem voltak replikábilisak és túlon túl leegyszerűsítve vizsgálták e rituális jelenséget.
- III.11.5. Az esettanulmány önmagában is fontos hozzájárulást végzett az interakciós rítusok kutatásához, mivel kevés tanulmány vizsgált természetesen előforduló interakciós alkukat rögzítő hanganyagokat.
- III.11.6. Tanulmányom végén rendszerszerűen áttekintettem a kutatásaimban létrehozott módszertanokat.

III.12. Célzott módon áttekintettem kutatásaim tartalmát és több jövőbeli kutatási irányt javasoltam, amelyekben a rítuskutatást alkalmazott nyelvészeti és egyéb kutatási irányokban használhatjuk fel.

Kutatási eredményeim összefoglalásakor hangsúlyoznom kell, hogy az interakciós rítusok vizsgálatában elért eredményeim nemcsak önmagukért bírnak jelentőséggel, hanem azért is, mert új megvilágításba helyezik a nyelvi udvariasságkutatás szerepét és határait. Az elmúlt évek során az udvariasságkutatás a pragmatika egyik legnagyobb tudományos hatással bíró területévé fejlődött, ám e fejlődés hátulütője véleményem szerint az, hogy a kutatók sokszor minden jelenséget az udvariassági kalap alá vesznek, így maga az udvariasság fogalma sokszor vesztett funkcionalitásából. Pontosán ezért volt szükség arra, hogy kritikusan kidolgozzam az udvarias és rituális nyelvhasználat kapcsolatát anélkül, hogy e két jelenséget valamiképpen „ellentétesnek” állítsam be. Az eredmények módszertani jelentőségüknél fogva is túlmutatnak az interakciós rítusok vizsgálatán. A kidolgozott mennyiségi és minőségi vizsgálatokat ötvöző megközelítések felhasználhatók számos más pragmatikai jelenség vizsgálatára.

Hivatkozások

Edmondson, W., House, J., Kádár, D. (2023) *Expressions, Speech Acts and Discourse – A Pedagogic Interactional Grammar of English*. Cambridge: Cambridge University Press.

House, J., Kádár, D. (2021) *Cross-Cultural Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Kádár, D. (2017) *Politeness, Impoliteness and Ritual - Maintaining the Moral Order in Interpersonal Interaction*. Cambridge: Cambridge University Press.

Kádár, D. (2023) *Ritual and Language*. Cambridge: Cambridge University Press.

Kádár, D., House, J. (2021) 'Politeness markers' revisited: A contrastive pragmatic perspective', *Journal of Politeness Research* 17(1): 79-110. SSCI

IV. A DOKTORI MŰ TÉMAKÖRÉBŐL KÉSZÜLT SAJÁT PUBLIKÁCIÓK JEGYZÉKE***Monográfiák***

1. 2023 Willis Edmondson, Juliane House, Dániel Z. Kádár: *Expressions, Speech Acts and Discourse: An Interactional Pedagogic Grammar of English*. CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE.
Doi: 10.1017/9781108954662 ; ISBN: 978-1-108-94959-0; xv+266 pp.
2. 2021 Juliane House Dániel Z. Kádár: *Cross-Cultural Pragmatics*. CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE
ISBN: 9781108949545, 286+xv pp.
3. 2020 Helen Spencer-Oatey, Dániel Z. Kádár: *Intercultural Politeness: Relating Across Cultures*. CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE
ISBN: 9781316810071, 392+xviii pp.
4. 2017 Dániel Z. Kádár *Politeness, Impoliteness, and Ritual: Managing the Moral Order in Interpersonal Interaction*. CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE
ISBN: 9781107052185, 262 pp.
5. 2013 Michael Haugh, Dániel Z. Kádár: *Understanding Politeness*. CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE
ISBN: 9781107626942, 330 pp.
6. 2013 Dániel Z. Kádár: *Relational Rituals and Communication: Ritual Interaction in Groups*. PALGRAVE MACMILLAN, BASINGSTOKE
ISBN: 9780230393042, 224 pp.
Megjelent: 《交际中的人际关系仪式》 by PEKING UNIVERSITY PRESS, BEIJING
7. 2011 Yuling Pan, Dániel Z. Kádár: *Politeness in Historical and Contemporary Chinese*. CONTINUUM, LONDON & NEW YORK
ISBN: 9781847062758, 202 pp.
8. 2010 Dániel Z. Kádár: *Historical Chinese Letter Writing*. CONTINUUM, LONDON & NEW

YORK ISBN: 0826430880, 288+xviii pp.

9. 2007 Dániel Z. Kádár: *Terms of (Im)politeness: A Study of the Communicational Properties of Traditional Chinese (Im)polite Terms of Address* EÖTVÖS LORÁND UNIVERSITY PRESS, BUDAPEST
ISBN: 9789634639374, 187+xiii pp.

Fordítás

10. 2009 Dániel Z. Kádár: *Model Letters in Late Imperial China: 60 Selected Epistles from 'Letters of Snow Swan Retreat'*, LINCOM GMBH, MÜNCHEN & NEWCASTLE
ISBN: 9783929075625, 240+iii pp.

Szerkesztett kötetek

11. 2022 Michael Haugh, Dániel Z. Kádár, Rosina Marquez Reiter: *Offence Taking and Morality: Pragmatic Perspectives*, különszám LANGUAGE AND COMMUNICATION 87, ELSEVIER
12. 2021 Juliane House, Dániel Z. Kádár: *Political Language in Contrast*, különszám JOURNAL OF PRAGMATICS
13. 2021 Michael Haugh, Dániel Z. Kádár, Marina Terkourafi: *The Cambridge Handbook of Sociopragmatics*. CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE
ISBN: 9781108844963, 783+xi pp. (Hardback)
14. 2021 Dániel Z. Kádár, Vahid Parvaresh, Rosina Marquez Reiter: *Alternative Approaches to Politeness*, különszám JOURNAL OF POLITENESS RESEARCH 17(1), MOUTON DE GRUYTER, ISSN: 1613-4877
15. 2020 Dániel Z. Kádár, Juliane House: *The Pragmatics of Ritual*, különszám PRAGMATICS 30(1), JOHN BENJAMINS
16. 2020 Közreműködve: Fengguang Liu and Juliane House: *Chinese Media and Political Discourse(s) – Politeness Perspectives*, különszám DISCOURSE, CONTEXT & MEDIA 35, ELSEVIER
17. 2019 Dániel Z. Kádár: *New Vistas in Chinese Politeness Research*, különszám ACTA LINGUISTICA ACADEMICA
18. 2019 Dániel Z. Kádár, Vahid Parvaresh: *Language Aggression and Moral Order(s)*, különszám JOURNAL OF LANGUAGE AGGRESSION AND CONFLICT 7(1), JOHN BENJAMINS
19. 2016 Michael Haugh, Jonathan Culpeper, Dániel Z. Kádár: *The Palgrave Handbook of Linguistic (Im)Politeness*, PALGRAVE MACMILLAN, BASINGSTOKE
20. 2013 Michael Haugh, Dániel Z. Kádár, Sara Mills: *Interpersonal Pragmatics*, különszám JOURNAL OF PRAGMATICS, ELSEVIER
21. 2012 Dániel Z. Kádár, Yuling Pan: *Chinese Face and (Im)politeness*, különszám *Journal of Politeness Research*, Vol.8/1, MOUTON DE GRUYTER, BERLIN & NEW YORK

22. 2012 Marcel Bax, Dániel Z. Kádár: *The Historical Understanding of Historical (Im)politeness* CURRENT TOPICS IN PRAGMATICS SERIES, JOHN BENJAMINS, AMSTERDAM & PHILADELPHIA
23. 2011 Yuling Pan, Dániel Z. Kádár: *Chinese Discourse and Interaction*, EQUINOX, LONDON ISBN: 9781845536329, 320 pp.
24. 2011 Marcel Bax, Dániel Z. Kádár: *The Historical Understanding of Historical (Im)politeness* dupla különszám *JOURNAL OF HISTORICAL PRAGMATICS*, Vol.12/1, 2, JOHN BENJAMINS, AMSTERDAM & PHILADELPHIA ISSN: 1566-5852, 319 pp.
25. 2011 Dániel Z. Kádár, Sara Mills: *Politeness in East Asia*, CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE ISBN: 9781107007062
26. 2011 Francesca Bargiela-Chiappini, Dániel Z. Kádár: *Politeness across Cultures*, PALGRAVE MACMILLAN, BASINGSTOKE ISBN: 9780230236486, 274 pp. (keménykötésű)
27. 2011 Francesca Bargiela-Chiappini, Dániel Z. Kádár: *Institutional Politeness in (South) East Asia*, különszám *Journal of Asian Pacific Communication*, Vol.21/2, JOHN BENJAMINS, AMSTERDAM & PHILADELPHIA ISSN: 09576851, 160 pp.
28. 2010 Jonathan Culpeper, Dániel Z. Kádár: *Historical (Im)politeness*, PETER LANG, BERN ISBN: 14248689, ISBN 13: 9783039114962, *Linguistic Insights* Series 57, 300 pp.
29. 2008 Hao Sun, Dániel Z. Kádár: *It's the Dragon's Turn, Chinese Institutional Discourses*, PETER LANG, BERN ISBN: 9783039111756, 262 pp., *Linguistic Insights* Series 48
- Tanulmányok lektorált folyóiratokban (SSCI/AHCI/Q1/CSSCI a listán feltüntetettek szerint)**
30. 2023. Juliane House, Dániel Z. Kádár (corresponding author) “An Interactional Approach to Speech Acts for Applied Linguistics”, *APPLIED LINGUISTICS REVIEW* nyomtatás előtt, 1–21. **SSCI**
31. 2023. Juliane House, Dániel Z. Kádár (corresponding author), Fengguang Liu and Dan Han, “The problem of translating Chinese policy-related expressions”, *TEXT & TALK*, 1–25 (nyomtatás előtt) **SSCI**
32. 2023 Dániel Z. Kádár, Juliane House, Fengguang Liu and Lin Jiao: “Self-denigration in Chinese: An interactional speech act approach”, *LANGUAGE & COMMUNICATION* 88, 1–15. **SSCI**
33. 2023 Juliane House, Dániel Z. Kádár (corresponding author) “Speech acts and interaction in second language Q2 pragmatics: A position paper”, *LANGUAGE TEACHING* 1–12. **SSCI**
34. 2022. Juliane House, Dániel Z. Kádár (corresponding author), Fengguang Liu,

- Shiyu Liu, 'Greeting in English as a foreign language – A problem for speakers of Chinese', *APPLIED LINGUISTICS*. **SSCI**
35. 2022 Jiejun Chen, Dániel Z. Kádár (corresponding author), Juliane House, "Face'-related Expressions in the Minnan Dialect of Chinese', *LANGUAGE SCIENCES*, 94, 101510. **SSCI**
36. 2022 Juliane House, Dániel Z. Kádár (corresponding author), Ákos Apatóczy: 'Tegezés és magázás a globális kommunikációs gyakorlatban: esettanulmány különböző nyelvkultúrák IKEA-katalógusai alapján', 2. Rész (Part 2) *MAGYAR NYELV* 118. 2022: 429–438.
37. 2022 Juliane House, Dániel Z. Kádár (corresponding author), Ákos Apatóczy: 'Tegezés és magázás a globális kommunikációs gyakorlatban: esettanulmány különböző nyelvkultúrák IKEA-katalógusai alapján', 1. Rész (Part 1) *MAGYAR NYELV* 118. 2022: 328–342.
38. 2022. Juliane House, Dániel Z. Kádár (corresponding author) "Research report: Cross-cultural pragmatics", *ACTA UNIVERSITATIS SAPIENTIAE PHILOLOGICA* 14(2): 151–156.
39. 2022 Lin Jiao, Fengguang Liu, Dániel Z. Kádár '仪式规程-言语行为视角下英国电视辩论节目中的面子威胁研究 (Face-threats in British televised debates from the perspective of ritual and speech act)', *中国外语 (China Foreign Language)*, 19(5): 33-41. **CSSCI**
40. 2022 Fengguang Liu, Shiyu Liu, Dániel Z. Kádár '基于互动仪式理论的政治规避话语研究(Exploring evasion in political discourse through the lens of ritual frame)', *外语研究(Foreign Languages Research)*, 2002/4(194): 9–16. **CSSCI**
41. 2022 Juliane House, Dániel Z. Kádár (corresponding author) 'Analysing phatic interaction through speech acts – A discussion note', *ACTA LINGUISTICA ACADEMICA* 69(3): 381–391. **SSCI**
42. 2022 Dániel Z. Kádár, Juliane House: 'Offensiveness and (de)escalation in mediated rites of aggression', *LANGUAGE & COMMUNICATION* 87: 123– 134 **SSCI**
43. 2022. Michael Haugh, Dániel Z. Kádár, Rosina Marquez Reiter: "Offence and morality: Pragmatic perspectives", *LANGUAGE & COMMUNICATION* 87: 117–122 **SSCI**
44. 2022 Jiejun Chen, Dániel Z. Kádár (corresponding author): '互动仪式视角下的语码转换研究—以闽南语普通话为例 (Ritual code-switching: A case study of Minnan Dialect and Mandarin)', *外国语文研究 (Foreign Language Research)* 2022(2): 45–58. **CSSCI**
45. 2022 Rosina Marquez Reiter, Dániel Z. Kádár: 'Sociality and moral conflicts: migrant stories of relational vulnerability', *PRAGMATICS AND SOCIETY* 13(1): 1–21. **SSCI**

46. 2021 Juliane House, Dániel Z. Kádár (corresponding author): ‘Altered speech act functions: A contrastive pragmatic analysis of ‘Thanking and Greeting’, *LINGUA*. **SSCI**
47. 2021 Juliane House, Dániel Z. Kádár (corresponding author): ‘Political language in contrast: An introduction’, *JOURNAL OF PRAGMATICS*. **SSCI**
48. 2021 Ling Zhou, Dániel Z. Kádár (corresponding author): ‘(Im)Politeness and Self-Denigration in Modern Chinese’, *JOURNAL OF POLITENESS RESEARCH* 17(2). **SSCI**
49. 2021 Chen, Yanping 陈艳平, Zhang, Huimin 张慧敏, Dániel Z. Kádár: *Chaoxianyu jingyu de bianyi yanjiu: Yi Chaoxian, Hanguo lingdaoren zhibi yubian wei li* 朝鲜语的变异研究：以朝鲜、韩国领导人的致辞变异为例 (A variational study of honorifics in Korean: A case study of speeches by political leaders in North and South Korea). *Minzu yuwen* 民族语文 (*Minority Language*) 2021(4), 61–71. **CSSCI**
50. 2021 Kricia Baretto, Carolina Scali Abritta, Juliane House, Dániel Z. Kádár: ‘On the theory of ritual frame indicating expressions: A conversation with Juliane House and Daniel Kádár, discussing Goffman’s ideas’, *Veredas – Revista de Estudos Linguísticos* 25(1), 43-53.
51. 2021 Juliane House, Dániel Z. Kádár (corresponding author), Fengguang Liu and Zhuo Bi: ‘Altered speech act indication: A problem for foreign language learners?’, *SYSTEM*. **SSCI**
52. 2021 Dániel Z. Kádár, Juliane House: ‘Mimesis and ritual frames: A case study of military training in Chinese universities’, *LANGUAGE & COMMUNICATION* 80: 21–30. **SSCI**
53. 2021 Dániel Z. Kádár, Juliane House, ‘Interaction ritual and (im)politeness’, *JOURNAL OF PRAGMATICS* 179: 54–60, *SPECIAL ISSUE IN HONOUR OF MICHAEL HAUGH*. **SSCI**
54. 2021 Juliane House, Dániel Z. Kádár (corresponding author), Fengguang Liu, Shiyu Liu, Wenrui Shi, Zongfeng Xia and Lin Jiao, ‘Interaction, speech acts and ritual: An integrative model’, *LINGUA* 257. **SSCI**
55. 2021 Dimitra Vladimirov, Juliane House, Dániel Z. Kádár: ‘Complaining on social media: The case of #MuckyMerton’, *JOURNAL OF PRAGMATICS* 177: 51-64. **SSCI**
56. 2021 Juliane House, Dániel Z. Kádár (corresponding author): ‘War crime apologies: A contrastive pragmatic case study’, *JOURNAL OF PRAGMATICS* 177: 109-121. **SSCI**
57. 2021 Fengguang Liu, Dan Han, Dániel Z. Kádár, Juliane House: ‘‘(M)minzu-zhuyi’ and ‘Nationalism’ in the Chinese and U.S. American Linguacultures: A Contrastive Pragmatic Analysis’, *JOURNAL OF PRAGMATICS* 174: 168-178. **SSCI**
58. 2021 Rong Chen, Juliane House, Dániel Z. Kádár: ‘Interview with Juliane House and Dániel Kádár’, *CONTRASTIVE PRAGMATICS* 2(2): 259–268.
59. 2021 Dániel Z. Kádár, Juliane House: ‘‘Politeness markers’ revisited: A contrastive

- pragmatic perspective’, *JOURNAL OF POLITENESS RESEARCH* 17(1): 79-110. **SSCI**
60. 2021 Dániel Z. Kádár, Vahid Parvaresh and Rosina Marquez Reiter: ‘Alternative approaches to politeness and impoliteness: An introduction’, *JOURNAL OF POLITENESS RESEARCH* 17(1): 1-8. **SSCI**
61. 2021 Dániel Z. Kádár, Juliane House, Fengguang Liu and Yulong Song: ‘Admonishing – A Paradoxical Pragmatic Behaviour in Ancient China’. *PRAGMATICS* 31(2): 173–197. **SSCI**
62. 2021 Andrea Szalai, Dániel Z. Kádár: ‘A vendéglátás interakciós rítusa roma közösségekben (The interactional rituals of hospitality in Roma communities)’, *NYELVTUDOMÁNYI KÖZLEMÉNYEK* 116: 263–298.
63. 2021 Juliane House, Dániel Z. Kádár, Victor V. Leontyev: ‘Ritual frame indicating expressions: An academic conversation’ *Vestnik Volgogradskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya 2. Yazykoznanie* [Science Journal of Volgograd State University. Linguistics], 20(2): 42–46.
64. 2020 Dániel Z. Kádár, Juliane House: Evaluating the appropriacy of using ritual frame indicating Expressions (RFIEs) – A case study of learners of Chinese and English’, *LODZ PAPERS IN PRAGMATICS* 16(1): 153–173.
65. 2020 Jinbo Cao 曹金波, Fukushima Saeko, Dániel Z. Kádár: 日本政治语体变异及其语用功能研究 ‘Pragmatic Variation in Japanese Political Language Use’. *FOREIGN LANGUAGES AND THEIR TEACHING* 2020/4 (313): 138–146. **CSSCI**
66. 2020 Fengguang Liu, Yulong Song, Dániel Z. Kádár: 历史仪式礼貌视阈下《左传》谏政辞研究 ‘Jian discourse in Zuo’s Commentary - A historical ritual politeness-based inquiry’. *WAIYU XUEKAN 外语学刊 (FOREIGN LANGUAGES)* 5[216]: 120–125.
67. 2020 Dániel Z. Kádár, Juliane House and Fengguang Liu: ‘(Im)politeness and Chinese political language use: An introduction’, *DISCOURSE, CONTEXT AND MEDIA* 35. **SSCI**
68. 2020 Fengguang Liu, Dániel Z. Kádár (corresponding author), Juliane House, Wenrui Shi: ‘Ritual political advice in Chinese state media: Reports on the National People’s Congress’, *DISCOURSE, CONTEXT AND MEDIA* 35: 1–8. **SSCI**
69. 2020 Juliane House, Dániel Z. Kádár (corresponding author): ‘T/V pronouns in global communication practices: The case of IKEA catalogues across linguacultures’, *JOURNAL OF PRAGMATICS* 161: 1–15. **SSCI**
70. 2020 Dániel Z. Kádár (corresponding author), Juliane House: ‘Revisiting the duality of convention and ritual: A contrastive Pragmatic inquiry’, *POZNAN STUDIES IN CONTEMPORARY LINGUISTICS* 56(1): 83–111. **SSCI**
71. 2020 Dániel Z. Kádár: ‘Capturing injunctive norm in pragmatics: Meta-reflective evaluations and the moral order’, *LINGUA* 237. **SSCI**

72. 2020 Dániel Z. Kádár, Juliane House: 'The pragmatics of ritual: An introduction', *PRAGMATICS* 30(1): 1–14. **SSCI**
73. 2020 Yongping Ran, Linsen Zhao, Dániel Z. Kádár (corresponding author): '(Im)politeness, morality and rites of public shaming in Chinese televised dispute mediation', *PRAGMATICS* 30(1): 40–63. **SSCI**
74. 2020 Dániel Z. Kádár, Juliane House: 'Ritual frames: A contrastive pragmatic approach', *PRAGMATICS* 30(1): 142–168. **SSCI**
75. 2020 Juliane House, Dániel Z. Kádár (corresponding author): 'Ritual frames and 'politeness markers'', *PRAGMATICS AND SOCIETY* 10(4): 641–649. **SSCI**
76. 2020 Peter Bull, Anita Fetzer, Dániel Z. Kádár (corresponding author): 'Calling Mr Speaker 'Mr Speaker': The strategic use of ritual references to the Speaker of the UK House of Commons', *PRAGMATICS* 30(1): 64–87. **SSCI**
77. 2020 Dániel Z. Kádár, Andrea Szalai: 'The socialisation of language rituals – A case study of ritual cursing as a form of teasing in Romani', *PRAGMATICS* 30(1): 15–39. **SSCI**
78. 2019 Dániel Z. Kádár, 'Response to Mervyn Horgan', *CONTEMPORARY SOCIOLOGY* 48(5): 593. **SSCI**
79. 2019 Dániel Z. Kádár, Sen Zhang: 'Approaches to (Chinese) linguistic politeness', *FOREIGN LANGUAGES AND THEIR TEACHING (外语教学与研究)* 6(309): 18–28. **CSSCI**
80. 2019 Dániel Z. Kádár, Puyu Ning: 'Ritual public humiliation: Using pragmatics to model language aggression' *ACTA LINGUISTICA ACADEMICA* 66(2): 189–208. **SSCI**
81. 2019 Dániel Z. Kádár, 'Introduction: Advancing (im)politeness theory by using Chinese data', *ACTA LINGUISTICA ACADEMICA* 66(2): 149–164. **SSCI**
82. 2019 Dániel Z. Kádár, Sen Zhang: '(Im)politeness and alignment: A case-study of public monologues', *ACTA LINGUISTICA ACADEMICA* 66(2): 229–249. **SSCI**
83. 2019 Dániel Z. Kádár, Sen Zhang: 'Intersubjectivity and implicitness in Chinese political discourses: A case-study of the 2018 vaccine scandal', *JOURNAL OF LANGUAGE AND POLITICS* 18(5): 698-717 **SSCI**
84. 2019 Fuding Qi, Tinting Xiao, Dániel Z. Kádár: '到底是声明还是道歉—日语公开道歉的研究 Is it a statement or an apology – On public apology in Japanese', *FOREIGN LANGUAGES AND THEIR TEACHING* 2019/3 (306): 56–66. **CSSCI**
85. 2019 Dániel Z. Kádár: 'Relational ritual politeness and self-display in historical Chinese letters' *ACTA ORIENTALIA HUNGARICA* 72(2): 207–227. **AHCI**

86. 2019 Dániel Z. Kádár, Juliane House: ‘Revisiting speech acts from the perspective of ritual: A discussion note’, *MULTILINGUA* 38(6): 687–692. **SSCI**
87. 2019 Dániel Z. Kádár, Vahid Parvaresh: ‘Morality, Moral Order, and Language Aggression and Conflict – A Position Paper’, *JOURNAL OF LANGUAGE AGGRESSION AND CONFLICT* 7(1): 6–30. **Q1**
88. 2019 Dániel Z. Kádár, Vahid Parvaresh: ‘Morality and language aggression’, *JOURNAL OF LANGUAGE AGGRESSION AND CONFLICT* 7(1): 1–5. **Q1**
89. 2019 Kim Ridealgh, Dániel Z. Kádár (corresponding author): ‘Exploring (im)politeness in ancient languages: An introduction’, *JOURNAL OF HISTORICAL PRAGMATICS* 20(2): 1–14. **SSCI**
90. 2019 Dániel Z. Kádár: ‘Ritual and aggression – A research area with relevance to Indian academia’, *INTERNATIONAL JOURNAL OF DRAVIDIAN LINGUISTICS* 49(1): 79–91.
91. 2018 Saeko Fukushima, Dániel Z. Kádár: ‘The meta-conventionalisation of e-practices: A Japanese case-study’, *INTERNET PRAGMATICS* 1(2): 353–379.
92. 2018 Chengtuan Li, Yongping Ran, Dániel Z. Kádár: ‘Constructing self-expert identity via other-identity negation in Chinese televised debating discourse’, *TEXT & TALK* 38 (4): 435 – 455. **SSCI**
93. 2018 Dániel Z. Kádár, Puyu Ning and Yongping Ran: ‘Ritual public apology – A case study of Chinese’, *DISCOURSE, CONTEXT & MEDIA* 26: 21–31. **SSCI**
94. 2017 Liz Marsden, Dániel Z. Kádár: ‘The pragmatics of mimesis – A case-study from intercultural communication’, *FLEKS, SCANDINAVIAN JOURNAL OF INTERCULTURAL THEORY AND PRACTICE* 4(1).
95. 2017 Dániel Z. Kádár: ‘The role of ideology in evaluations of (in)appropriate behaviour in student-teacher relationships in China’, *PRAGMATICS* 27(1): 33– 56. **SSCI**
96. 2016 Dániel Z. Kádár, Siân Robinson Davies: ‘Ritual, aggression and participatory ambiguity: A case study of heckling’, *JOURNAL OF LANGUAGE AGGRESSION AND CONFLICT* 4(2): 202–233. **Q1**
97. 2016 Luca Németh, Michael Haugh, Dániel Z. Kádár: Nyelvi udvariasság/udvariatlanság és metapragmatika. *FILOLÓGIA.HU* (PHILOLOGY) 6/7(1-4): 4–27.
98. 2016 Dániel Z. Kádár: Utóirat. *Special Issue – Politeness in Ancient Languages*, *JOURNAL OF POLITENESS RESEARCH* 12(2): 291–294. **SSCI**
99. 2016 Zhou Ling 周凌, Dániel Z. Kádár: 面子研究的传承与嬗变 ‘The inheritance

- and change of face research’, *WAIYU YANJIU 外语研究 (Foreign Languages Research)* 157(3): 26–30. **CSSCI**
100. 2016 Dániel Z. Kádár, Melvin De La Cruz: ‘Rituals of outspokenness and verbal conflict’, *PRAGMATICS AND SOCIETY* 7(2): 265–290. **SSCI**
101. 2016 Helen Spencer-Oatey, Dániel Z. Kádár: ‘The bases of (im)politeness evaluations: Culture, the moral order and the East-West divide’, *EAST ASIAN PRAGMATICS* 1(1): 75–108. **Q1**
102. 2016 Dániel Z. Kádár, Márton Petykó: ‘A bekiabálás vizsgálata mimetikus és személyközi nézőpontból’, *ARGUMENTUM* 12: 1–31.
103. 2015 Dániel Z. Kádár, Annick Paternoster: ‘On the role of historical analysis in metapragmatics: A study on ‘discernment’’, *PRAGMATICS* 25(3): 369–391. **SSCI**
104. 2015 Dániel Z. Kádár, ‘Identity and ritual action’, *INTERNATIONAL REVIEW OF PRAGMATICS* 7(2): 278–307.
105. 2015 Dániel Z. Kádár, Rosina Marquez Reiter: ‘(Im)politeness and (im)morality: Insights from intervention’, *THE 10th ANNIVERSARY ISSUE OF JOURNAL OF POLITENESS RESEARCH* 11(2): 239–260. **SSCI**
106. 2015 Dániel Z. Kádár, Yongping Ran: ‘Ritual in intercultural contact: A case study of heckling’, *JOURNAL OF PRAGMATICS* 77: 41–55. **SSCI**
107. 2014 Dániel Z. Kádár: ‘Heckling – A mimetic-interpersonal perspective’, *JOURNAL OF LANGUAGE AGGRESSION AND CONFLICT* 2(1): 1–35. **Q1**
108. 2013 Michael Haugh, Dániel Z. Kádár, Sara Mills: ‘Interpersonal pragmatics: issues and debates’, *JOURNAL OF PRAGMATICS* 58: 1-11. **SSCI**
109. 2013 Dániel Z. Kádár, Marcel Bax: ‘In-group ritual and relational work’, *JOURNAL OF PRAGMATICS* 58: 73-86. **SSCI**
110. 2013 Michael Haugh, Dániel Z. Kádár, Weilin Chang: ‘Identities and Relational Practices in Chinese Online Discussion Boards’, *PRAGMATICS* 25(1): 73 – 97. **SSCI**
111. 2013 Dániel Z. Kádár, Sara Mills: ‘Re-thinking discernment’, *JOURNAL OF POLITENESS RESEARCH*, 9(2): 133-158. **SSCI**
112. 2013 Dániel Z. Kádár, Michael Haugh and Weilin Chang: ‘Aggression in mainland Chinese and Tajvanese CMC discussion lists’, *MULTILINGUA* 33(3): 343-372. **SSCI**
113. 2012 Dániel Z. Kádár, Yuling Pan: “‘Face” and politeness in Chinese: An introduction’, *JOURNAL OF POLITENESS RESEARCH* 8(1): 1–10. **SSCI**
114. 2012 Dániel Z. Kádár, ‘Historical Chinese politeness and rhetoric. A case study of epistolary refusals’, *JOURNAL OF POLITENESS RESEARCH* 8(1): 93–110. **SSCI**

115. 2011 Dániel Z. Kádár, 人情與中文敬謙稱 – 古漢語中的“敬语转换”研究 [‘Emotions and Chinese honorific language – A study of historical Chinese vocative shifts’], 外國語文研究 (*Studies in Linguistics and Literature* [Nanjing University 南京大學]) 2: 26–40.
116. 2011 Yuling Pan, Dániel Z. Kádár: ‘Contemporary vs. historical Chinese politeness’, *JOURNAL OF PRAGMATICS* 43(6): 1528–1539. **SSCI**
117. 2011 Sükriye Ruhi, Dániel Z. Kádár: ‘Expressing through face: A historical perspective from Turkish and Chinese’, *JOURNAL OF HISTORICAL PRAGMATICS* 12(1-2): 25–48. **SSCI**
118. 2011 Marcel Bax, Dániel Z. Kádár: ‘The historical understanding of historical (im)politeness: Introductory notes’, *JOURNAL OF HISTORICAL PRAGMATICS* 12(1-2): 1–24. **SSCI**
119. 2011 Francesca Bargiela-Chiappini, Dániel Z. Kádár: ‘Institutional politeness in (South) East Asia: An introduction’, *JOURNAL OF ASIAN PACIFIC COMMUNICATION* 20(2): 1–9.
120. 2007 Dániel Z. Kádár: ‘On historical Chinese apology and its strategic application’, *JOURNAL OF POLITENESS RESEARCH* 3(1): 125–150. **SSCI**
121. 2007 Dániel Z. Kádár: ‘On historical Chinese vocative shifts: a discourse analytic study’, *MING QING YANJIU 名清研究 (JOURNAL OF MING AND QING STUDIES)* 14: 96–132.
122. 2007 Dániel Z. Kádár: 考察近代漢語有禮和無禮稱謂用語的對話解釋 [‘On the interactional interpretation of deferential and rude vocatives in early modern vernacular Chinese texts’], *ASIAN AND AFRICAN STUDIES* 12(3): 1–20.
123. 2005 Dániel Z. Kádár: ‘The powerful and the powerless – on the classification of the Chinese polite denigrating/elevating addressing terminology’, *ACTA ORIENTALIA HUNGARICA* 58(4): 421–443. **AHCI**
124. Dániel Z. Kádár: 2005 從語用學的角度看中國的「禮貌格言」—重考中國「輕自」現象 ‘Examining the Chinese ‘politeness maxim’ from a pragmatic perspective; reconsidering the ‘self-denigration’ phenomenon’, *QINGHAI MINZU XUEYUAN XUEBAO 青海民族學院學報* 121: 61–63.

Kézikönyv/Enciklopédia fejezetek

125. 2021 Dániel Z. Kádár, Juliane House: ‘Conventions and practices’, in Michael Haugh, Dániel Z. Kádár and Marina Terkourafi (eds.) *The Cambridge Handbook of Sociopragmatics*. CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE, pp. 162–181.
126. 2021 Pilar Garcés-Conejos Blitvich, Dániel Z. Kádár: ‘Sociopragmatics and

- morality', in Michael Haugh, Dániel Z. Kádár and Marina Terkourafi (eds.) *The Cambridge Handbook of Sociopragmatics*. CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE, pp. 385–406.
127. 2020 Dániel Z. Kádár: 'Historical pragmatics': Revised version, in Carole A. Chapelle (ed.) *The Concise Encyclopedia of Applied Linguistics*. WILEY-BLACKWELL, LONDON.
128. 2018 Dániel Z. Kádár: 'Politeness', in Robin Clark (ed.) *The Oxford Research Encyclopedia*. OXFORD UNIVERSITY PRESS, OXFORD.
129. 2018 Dániel Z. Kádár: 'Politeness and impoliteness in Chinese discourse', in Chris Shei (ed.) *Routledge Handbook of Chinese Discourse Analysis*. LONDON, ROUTLEDGE, pp. 203-215.
130. 2017 Jonathan Culpeper, Michael Haugh, Dániel Z. Kádár: 'Introduction' in Jonathan Culpeper, Michael Haugh and Dániel Z. Kádár (eds.) *The Palgrave Handbook of Linguistic Politeness* BASINGSTOKE, PALGRAVE MACMILLAN, pp. 1-8.
131. 2017 Michael Haugh, Dániel Z. Kádár: 'Intercultural Politeness', in Jonathan Culpeper, Michael Haugh and Dániel Z. Kádár (eds.) *The Palgrave Handbook of Linguistic Politeness*. BASINGSTOKE, PALGRAVE MACMILLAN, pp. 601-631.
132. 2017 Marina Terkourafi, Dániel Z. Kádár: 'Convention and ritual', in Jonathan Culpeper, Michael Haugh and Dániel Z. Kádár (eds.) *The Palgrave Handbook of Linguistic Politeness*. BASINGSTOKE, PALGRAVE MACMILLAN, pp. 171-196.
133. 2016 Dániel Z. Kádár: 'Chinese terms of address - Premodern', in Rint Sybesma et al. (eds.) *Encyclopedia of Chinese Language and Linguistics*. LEIDEN, BRILL, pp. 299-302.
134. 2014 Dániel Z. Kádár: 'Historical pragmatics', in Carole A. Chapelle (ed.) *The Encyclopedia of Applied Linguistics* WILEY-BLACKWELL, LONDON
135. 2013 Dániel Z. Kádár: 'Historical politeness', in Jef Verschueren and Jan-Ola Östman (eds.) *The Handbook of Pragmatics*. JOHN BENJAMINS, AMSTERDAM AND PHILADELPHIA, pp. 1-34.
136. 2012 Dániel Z. Kádár: 'Relational ritual', in Jef Verschueren and Jan-Ola Östman (eds.) *The Handbook of Pragmatics*. JOHN BENJAMINS, AMSTERDAM AND PHILADELPHIA, pp. 1-48.

Fejezetek lektorált kötetekben

137. 2023 Willis Edmondson, Juliane House, Dániel Z. Kádár: 'Approaching English teaching in the global classroom through the lens of ritual frame indicating expressions', In: Troy McConarchy and Perry Hinton (eds.), *Negotiating Intercultural Relations: Insights from Linguistics, Psychology, and Intercultural Education* (pp. 178-198). London: Bloomsbury. ISBN: 9781350276932.
138. 2022 Dániel Z. Kádár: 'Előszó'. In: *Pragmatics in English Language Learning*,

edited by Jiayi Wang and Nicola Halenko, Cambridge University Press, Cambridge, pp. xii-xv.

139. 2019 Dániel Z. Kádár: 'Interpreting 'historicisation' in the digital context: A historical interpersonal interactional approach'. In: Mel Evans and Caroline Tagg (eds.) *Historicizing the Digital*. BERLIN AND NEW YORK, MOUTON DE GRUYTER, pp. 38–54.
140. 2019 Dániel Z. Kádár: 'Globalisation and politeness – A cross-cultural inquiry'. In: Pilar Blitvich and Eva Ogiermann (eds.) *Perspective on Politeness: Festschrift for Maria Sifianou*. CAMBRIDGE, CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, pp. 280–300.
141. 2017 Dániel Z. Kádár: 'Indirect ritual offence – A case of elusive impoliteness'. In: Piotr Cap and Marta Dynel (eds.) *Implicitness: From Lexis to Discourse*. AMSTERDAM AND PHILADELPHIA, JOHN BENJAMINS, pp. 177-199.
142. 2016 Dániel Z. Kádár: 'Ritual in pragmatics'. In: Yongping Ran (ed.) *Applied Linguistics Research, Vol. 2*. BEIJING, HIGHER EDUCATION PRESS (GAODENG JIAOYI CHUBANSHE), pp. 64–92.
143. 2015 Rosina Marquez Reiter, Sara Orthaber, Dániel Z. Kádár: 'Customers' responses to corporate social media marketing strategies'. In: Elizabeth Christopher (ed.) *International Management and Intercultural Communication: A Collection of Case Studies*. BASINGSTOKE: PALGRAVE MACMILLAN.
144. 2013 Michael Haugh, Dániel Z. Kádár: 'Understandings of politeness'. In: Xinren Chen 陳新仁 ed. *Linguistic Politeness and Language Education (Yuyan limao yu yuyan jiaoyu 語言禮貌與語言教育)*, FOREIGN LANGUAGE EDUCATION AND RESEARCH PRESS (WAIYU JIAOXUE YU YANJIU CHUBANSHE 外語教學與研究出版社), SHANGHAI
145. 2012 Dániel Z. Kádár: 'On the positive formation of Chinese group identity'. In: Yuling Pan and Dániel Z. Kádár (eds.) *Chinese Discourse and Interaction*. EQUINOX, LONDON, pp. 1-11.
146. 2012 Yuling Pan, Dániel Z. Kádár: 'Chinese discourse and interaction – An introduction'. In: Yuling Pan and Dániel Z. Kádár (eds.) *Chinese Discourse and Interaction*. EQUINOX, LONDON, pp. 271-291.
147. 2011 Sara Mills, Dániel Z. Kádár: 'Culture and politeness'. In: Dániel Z. Kádár and Sara Mills (eds.) *Politeness in East Asia*. CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE, pp. 21-44.
148. 2011 Dániel Z. Kádár, Sara Mills: 'Politeness in East Asia: An introduction'. In: Dániel Z. Kádár and Sara Mills (eds.) *Politeness in East Asia*. CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE, pp. 1-17.
149. 2011 Yuling Pan, Dániel Z. Kádár: 'Politeness in China'. In: Dániel Z. Kádár and Sara Mills (eds.) *Politeness in East Asia*. CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE, pp. 125-146.

150. 2011 Dániel Z. Kádár: 'Utóirat'. In: Linguistic Politeness Research Group (ed.) *Discursive Approaches to Politeness*. MOUTON DE GRUYTER, BERLIN, pp. 247-264.
151. 2011 Dániel Z. Kádár, 'Introduction: Politeness research in and across cultures'. In: Francesca Bargiela-Chiappini and Dániel Z. Kádár (eds.) *Politeness across Cultures*. BASINGSTOKE, PALGRAVE MACMILLAN, pp. 1-14.
152. 2010 Jonathan Culpeper, Dániel Z. Kádár: 'Historical (im)politeness: An introduction'. In: Jonathan Culpeper and Dániel Z. Kádár (eds.) *Historical (Im)politeness*. PETER LANG, BERN, pp. 9-35.
153. 2010 Dániel Z. Kádár: 'Exploring the historical Chinese denigration/elevation phenomenon'. In: Jonathan Culpeper and Dániel Z. Kádár (eds.) *Historical (Im)politeness*. PETER LANG, BERN, pp. 117-145.
154. 2008 Dániel Z. Kádár: 'Power and (im)politeness in traditional Chinese criminal investigations'. In: Hao Sun and Dániel Z. Kádár (eds.) *It's the Dragon's Turn – Chinese Institutional Discourses*. PETER LANG, BERN, pp. 127-179.
155. 2005 Dániel Z. Kádár: 'Power and profit: the role of elevating/denigrating forms of address in pre-modern Chinese business discourse'. In: Francesca Bargiela-Chiappini and Maurizio Gotti (eds.) *Asian Business Discourse(s)*. PETER LANG, BERN, pp. 7-16.